

Enquêteren

Een enquête (ook wel: vragenlijst) is een middel om erachter te komen hoe een groep mensen over een bepaald onderwerp denkt. Meestal gaat een enquête over één onderwerp, bijvoorbeeld vrijetijdsbesteding, verkiezingen, eetgewoonten of huiswerkattitude. Enquêtes kunnen mondeling of schriftelijk worden afgenomen. Bij een enquête verzamel je informatie van/over mensen die je niet zo makkelijk door observatie kunt verkrijgen, dus over hun meningen, gevoelens, idealen en motieven. De enquête is een gestandaardiseerd instrument, dat bestaat uit een aantal vragen of stellingen (en daarbij behorende antwoordmogelijkheden). Een enquête is dus geen interview, waar een interviewer met nieuwe vragen (wel) kan reageren op wat de geïnterviewde zegt. De enquête is een goedkope en redelijk snelle onderzoeksmethode, maar je moet kritisch zijn op de betrouwbaarheid, representativiteit en validiteit ervan. (Okkes & Slotboom, 2012 en Steenbergen e.a., 2013)

Vragen en antwoorden

Het maken van vragen geeft vaak de nodige hoofdbreken. Het is belangrijk dat je nadenkt over het formuleren van een goede vraag. Slecht gestelde vragen kun je niet meer herstellen, zoals je dat bij een interview wel kunt door ter plaatse vervolgvragen te stellen. Er zijn drie soorten enquêtevragen: gesloten vragen (*Rook je?*), open vragen (*Waarom rook je?*) en vragen verpakt als stelling (*Ik rook*). Een goede enquêtevraag voldoet aan vier criteria. De vraag is:

- Concreet

* Niet: Eet u vaak in een restaurant? (*NB. De vraag is te vaag. Gaat het over mijn hele leven, het afgelopen jaar, of de afgelopen maand? Wat is vaak?*)

* Maar wel: Hoeveel keer heeft u de afgelopen zes maanden in een restaurant gegeten? (0 keer / 1-3 keer / 3-5 keer / 6 keer of meer)

- Beantwoordbaar

* Niet: Ik vind mijn huisarts aardig en goed in zijn vak. (*NB. Deze stelling kan lastig te beantwoorden zijn; ik kan mijn huisarts goed vinden, maar toch niet aardig. Deze stelling moet je splitsen in twee stellingen.*)

* Maar wel: Ik vind mijn huisarts aardig. (geheel eens / eens / geheel oneens / oneens)

- Begrijpelijk

* Niet: Vindt u eruditie een belangrijke eigenschap voor een potentiële partner? (Niet iedereen weet wat 'eruditie' betekent.)

* Maar wel: Vindt u intelligentie een belangrijke eigenschap voor een potentiële partner? (ja / nee / geen mening)

- Neutraal

* Niet: Vindt u ook niet dat Griekenland uit de Eurozone gezet moet worden? (Gebruik geen mening gevende formuleringen zoals 'ook'.)

* Maar wel: Vindt u dat Griekenland uit de Eurozone gezet moet worden? (geheel eens / eens / geheel oneens / oneens). (Okkes en Slotboom, 2012)

Iedere vraag dient voorzien te zijn van een antwoordmogelijkheid. Bij een open vraag kan de respondent (iemand die een enquête invult en opstuurt)

antwoorden zoals hij wil, op een daarvoor bestemde lege ruimte. Bij een gesloten vraag kiest hij uit meerdere aangereikte alternatieven het antwoord dat het best de eigen mening weergeeft. Er zijn twee mogelijkheden:

- *Tweekeuze alternatief*

* vb. Ik maak altijd mijn huiswerk. (eens / oneens)

- *Beoordelingsschaal*

* vb. Ik ben een voorstander van het Koningshuis. (helemaal eens / eens / niet eens-niet oneens / oneens / helemaal oneens)

* vb. Geef van de volgende soorten eten met de cijfers 1 t/m 5 aan welke jij het lekkerst vindt (1) en welke het minst lekker (5). (Nederlands ... / Italiaans ... / Marokkaans ... / Turks ... / Chinees ...)

* vb. Hoeveel avonden in de week sport je?

(0 keer / 1-2 keer / 3-4 keer / 5 keer of meer)

* vb. Met wie bespreekt u uw problemen?

(vrienden / partner / ouders / andere familieleden / anderen nl.). (Harinck, 2009)

Er is een groot verschil tussen een beoordelingsschaal met vier mogelijkheden en een met vijf mogelijkheden. Bij die van vijf mogelijkheden kan ik een keuze precies in het midden maken; bij die van vier kan dat niet. Denk dus goed na over de schaalgrootte.

Respondenten

Het verhoogt de respons (het aantal teruggestuurde, correct ingevulde enquêtes) als je de enquête voor de respondent zo duidelijk en gebruiksvriendelijk mogelijk maakt. De uitkomsten van een enquête kunnen beter worden geanalyseerd en geïnterpreteerd als gegevens zijn verzameld over algemene respondentenkenmerken, zoals leeftijd, geslacht, soort opleiding. Let op: de privacy van de respondent moet gewaarborgd zijn! Hoe meer respondentenkenmerken je vraagt (exclusief de naam van de respondent), hoe meer je in de privacy van de respondent komt. (Okkes en Slotboom, 2012)

Vorbereiding

Denk als je een enquête gaat maken ook goed na over onderstaande vragen.

- Wat is je onderwerp? Wat wil je met je enquête te weten komen?
- Welke groepen wil je ondervragen? Welke respondentenkenmerken wil je te weten komen?
- Hoeveel mensen moet je ondervragen om een goed beeld te krijgen?
- Wordt de enquête schriftelijk (post, e-mail) of mondeling afgenomen?
- Hoe zorg je dat je voldoende respons krijgt? Hoe groot moet de respons minimaal zijn?
- Welke vragen ga je stellen en uit welke antwoorden mogen de ondervraagden kiezen?
- Hoe ga je de resultaten verwerken (verslag, diagrammen, tabellen)? (Steenbergen, 2013)

Bronnen

Harinck, F. (2009) *Basisprincipes praktijkonderzoek*. Garant Windesheim.
Okkes, I. en Slotboom, H. (2012) *Leerlijn WON Akademie Enquêteren. Handreiking voor Brugklas/Eerste leerjaar*.
Steenbergen, W. e.a. (2013) *Nieuw Nederlands 4 vwo*. Noordhoff Uitgevers bv. Groningen.